

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА ВЫВУЧЭННІ ТЭРМІНАЛОГІІ ЛЯСНОЙ ГАСПАДАРКІ Ў МЕЖАХ КУРСА «БЕЛАРУСКАЯ МОВА (ПРАФЕСІЙНАЯ ЛЕКСІКА)»

В. У. Русак

Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт

г. Мінск, Рэспубліка Беларусь

E-mail: rusakolga@tut.by

У артыкуле прапануюцца матэрыялы для навучання студэнтаў беларускай спецыяльнай лексіцы лясной гаспадаркі. Прыводзяцца тэрэтычныя звесткі аб разрадах лесагаспадарчай лексікі (тэрмінах, номенах, прафесіяналізмах), яе семантычных групах, структурных тыпах, спосабах тэрмінаўтварэння. Прапануюцца заданні для замацавання тэрэтычных ведаў і выпрацоўцы практычных навыкаў і ўменняў.

Ключавыя словы: спецыяльная лексіка; тэрміны; прафесіяналізмы; номены; аднаслоўныя і мнагаслоўныя тэрміны; спосабы тэрмінаўтварэння.

Падрыхтоўка кваліфікаваных спецыялістаў у розных сферах дзейнасці прадугледжвае не толькі забеспячэнне студэнтаў трывалымі прафесійнымі ведамі, уменнямі і навыкамі, але і фарміраванне іх маўленчай кампетэнцыі. Фарміраванне камунікатыўна развітых асоб, здольных наладжваць кантакты на роднай мове, перакладаць і рэферыраваць прафесійна арыентаваныя тэксты, весці справавую дакументацыю, выступаць з дакладамі і публічнымі прамовамі, арыентавацца ў тэрэтычных і практычных праблемах функцыянавання беларускай спецыяльнай лексікі, – адна з прыярытэтных задач вышэйшай адукацыі нашай краіны.

Пачынаючы з 2000 г. на ўсіх нефілалагічных спецыяльнасцях устаноў вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь уведзены курс «Беларуская мова (прафесійная лексіка)». Выкладанне названай дысцыпліны патрабуе спецыфічнага адбору вучэбнага матэрыялу, максімальнага ўліку патрэб студэнтаў і іх будучай спецыяльнасці. Абавязковай часткай курса з'яўляецца вывучэнне тэрміналогіі – лексічнага пласта,

вызначальнага ў разуменні навуковага матэрыялу. У дадзенай рабоце прапануюцца некаторыя метадычныя рэкамендацыі, якія дапамогуць выкладчыкам беларускай мовы ў падрыхтоўцы сучаснага кампетэнтнаснага спецыяліста лесагаспадарчай галіны.

На пачатку заняткаў трэба звярнуць увагу на тое, што неабходна размяжоўваць такія паняці, як «тэрміны», «наменклатурныя найменні» («номены») і «прафесіяналізмы», паколькі кожная названая лексічная група характарызуецца моўнай спецыфікай.

Тэрмін – гэта афіцыйна ўзаконенае слова, якое дакладна абазначае навуковае, тэхнічнае, эканамічнае і іншыя паняці: *біятон, вегетацыя, дрэвастан, інтрадукцыя*. Слова-тэрміны падаюцца ў спецыяльных тэрміналагічных даведніках па асобных галінах ведаў, а таксама ў слоўніках.

Наменклатурныя назвы (номены) – гэта словы, якія абазначаюць прыватныя праяўленні абстрактных паняццяў, выражаных тэрмінамі. Да номенаў лесагаспадарчай галіны, да прыкладу, адносяцца маркі машын, інструментаў, прыстасаванняў: *самаходная сучкарэзная машына ЛП-33, устаноўка УК-1, машына пагрузачна-транспартная «Беларус» МПТ-461.1, трактар ТТ-4; бусоль Suunto KB-14/360; навігатар Garmin Oregon 550 GPS; мотаномна SEH-80*.

Прафесіяналізмы – гэта паўафіцыйныя словы, якія ўжываюцца ў мове прадстаўнікоў розных прафесій, спецыяльнасцей, прычым бытуюць звычайна ў вусным, жывым маўленні, не становяцца агульнапрынятымі тэрмінамі, не фіксуюцца тэрміналагічнымі слоўнікамі, ім уласціва высокая ступень эмацыянальнасці, вобразнасці. Па сутнасці прафесіяналізмы – гэта слэнгавыя словы, якімі замяняюць прызнаныя тэрміны або наменклатуру. Так, працаўнікі лесагаспадарчай галіны называюць *вадзіцеля тралёвачнага трактара танкістам, трактар ТЛТ-100 – соткай, прасвет у ярусе дрэў – акном, а морквай называюць дрэва з характэрнай формай ствала*.

Карыснай будзе інфармацыя пра тое, што спецыяльная лексіка па профілі «Лясная гаспадарка» прадстаўлена разнастайнымі семантычнымі групамі. У прыватнасці, у яе уваходзяць: 1) назвы лясных раслін: *хвоя аўстрыйская; елка звычайная; граб еўрапейскі; бяроза ніцая; маліна звычайная*; 2) назвы відаў раслін, лясоў, насаджэнняў: *голанасенныя расліны; пакрытанасенныя расліны; шыракалісты лес; водаахоўны лес; карэнны дрэвастой*; 3) назвы частак раслін, пладоў і рэчываў, якія здабываюць з лясных раслін: *галіна; лапка; гронка; скурка; жолуд; шышка; бярозавы сок; жывіца; алей кедравы*; 4) назвы хвароб і шкоднікаў лесу: *сколіт вязавы; вялікі хваёвы доўганосік; белая гніліна дубу; шашаль; малыя яловыя караед; сцябловая іржа раслін*;

5) назвы лясных жывёл, птушак, насякомых: *барсук; вавёрка; бабёр; воўк; вожык; заяц (бяляк, шарак); дзік; глушэц; рабок; вусень; жукі; хрушч*; 6) назвы грыбоў: *трутавік; ваўнянка ружовая; лісічка; апенька; асавік*; 7) назвы інструментаў, спецыяльных прадметаў, якімі карыстаюцца пры вядзенні лясной гаспадаркі: *барабан для сяўбы; граблі лясныя; карчавалка; драпач; свіран*; 8) назвы лесагаспадарчых аперацый і працэсаў: *банітаванне; тралёўка лесамаатэрыялаў; вылучэнне дрэвастанаў; высечка суцэльная; прарэджванне*; 9) назвы ўласцівасцей прадметаў і з’яў лясной гаспадаркі: *ветратрываласць; гнуткасць; гіграскапічнасць, спеласць; вільготнасць* і інш.

Абавязкова трэба спыніцца на асаблівасцях, якімі тэрміны адрозніваюцца ад агульнаўжывальных слоў:

1) **наяўнасць дэфініцыі** (строгая акрэсленасць значэння): сутнасць тэрміна павінна быць вызначана, а не растлумачана, як значэнне звычайнага слова; тэрмін павінен мець дакладныя межы пры абазначэнні навуковых рэалій. Напрыклад, *біягеацэноз* – ‘аднародны ўчастак зямной паверхні з пэўным складам жывых і косных кампанентаў, звязаных паміж сабой абменам рэчываў і энергіі’;

2) **адназначнасць**: кожны тэрмін павінен абазначаць толькі адно паняцце. Аднак гэтае патрабаванне да тэрмінаў не заўсёды вытрымліваецца, і мнагазначнасць у тэрміналогіі ўсё-такі сустракаецца. Напрыклад, тэрмін *агралесамеліярацыя* ўжываецца з наступнымі значэннямі: 1) ‘раздзел меліярацыі, які ахоплівае пытанні паляпшэння прыродных умоў сельскагаспадарчых угоддзяў ахоўнымі ляснымі насаджэннямі; 2) ‘сістэма лесаводчых мерапрыемстваў, накіраваных на ліквідацыю неспрыяльных для сельскай гаспадаркі прыродных умоў тэрыторыі і забяспечваюць павышэнне прадуктыўнасці сельскагаспадарчых угоддзяў; 3) ‘адзін з відаў меліярацыі, які грунтуецца на выкарыстанні глебаахоўных, сцёкарэгулюючых і іншых асяроддзеахоўных уласцівасцей лясных насаджэнняў;

3) **адсутнасць сінонімаў і варыянтаў**: тэрмін і абазначанае ім паняцце павінны адназначна суадносіцца паміж сабою; наяўнасць сінонімаў (у тэрміналогіі гэта, як правіла, лексічныя дублеты) і варыянтаў не спрыяе стабільнасці тэрміналогіі і, як правіла, сведчыць пра неўнармаванасць тэрміналагічнай сістэмы (напрыклад, паралельна ўжываюцца тэрміны-дублеты *смала – тэрпенцін, заганняе дрэва – фаўтнае дрэва, натуральны газ – штучны газ, сорт – гатунак, згаральныя матэрыялы – гаручыя матэрыялы, адкачка – адпампоўванне* і тэрміны-варыянты *адыманне – адніманне, высечка – высяканне, падсочка – падсочванне, ёмкасць – ёмістасць, стальны – сталёвы, блочны – блокавы*);

4) адсутнасць эмацыянальна-экспрэсіўнай афарбоўкі і вобразнасці: у ідэале тэрміны павінны толькі называць спецыяльныя паняцці, не даючы ім станоўчай ці адмоўнай характарыстыкі; тэрміны, якія ўзнікаюць на аснове вобразнага пераасэнсавання агульнавядомага паняцця, як вобразныя сродкі не ўспрымаюцца: *рукаў* (ракі), *поле* (электрычнае), *плячо* (сілы) і да таго пад.

Варта звярнуць увагу тыпы тэрмінаў паводле структуры. Да ліку традыцый-на вылучаемых структурных тыпаў тэрміналагічных назваў адносяць *тэрміны-словы* (невыворныя і вытворныя, простыя, складаныя, абрэвіятуры) і *тэрміны-словазлучэнні*. Мнагаслоўныя тэрміны (двух-, трох-, чатырохслоўныя) могуць быць пабудаваныя па розных мадэлях, найбольш пашыраныя з якіх наступныя:

– **назоўнік + назоўнік**: *група лясоў, абарот высечкі, прадукцыйнасць лесу, помнік прыроды, перацяканне прасторы, пункт успрыняцця, стратыфікацыя насення*;

– **назоўнік + прыметнік**: *біялагічная разнастайнасць, дзелявая драўніна, лясны пітомнік, мэтавы лес, вертыкальнае азеляненне, гнездавыя пасадкі*;

– **назоўнік + назоўнік + назоўнік**: *клас узросту дрэвастану, садзейнічанне аднаўленню лесу, тэрміны прымыкання лесасек, збудаванні для аб'яскоджвання адкідаў*;

– **назоўнік + прыметнік + назоўнік**: *высечкі прамежкавага карыстання, высечка галоўнага карыстання, тып лесараслінных умоў, экалагізацыя садова-паркавага мастацтва, элементы мастацкага афармлення*;

– **назоўнік + прыметнік + прыметнік**: *жывое наглебавае покрыва, вялікі яловы караед, абсалютная лясная глеба, рэкамендаваная раздробная цана, нацыянальная экалагічная сетка, закрытая арашальная сістэма, малыя архітэктурныя формы*;

– **назоўнік + назоўнік + назоўнік + назоўнік**: *сістэма кіравання базамі даных, метады вызначэння (устаўлення, выяўлення) паказчыкаў якасці і інш.*

У склад тэрміналагічнага спалучэння побач са слоўнымі знакамі могуць уваходзіць сімвалы (літары, лічбы, графічныя знакі), такія структурныя ўтварэнні трактуюцца лінгвістамі як *тэрміны-сімвалы*: *уран-235, α -часціцы, П-падобная кампазіцыя будаўніцтва, x^2 -размеркаванне, E-хваля*.

Выкладчыку мэтазгодна звярнуць увагу і на тое, што ў сучаснай беларускай літаратурнай мове вылучаюцца наступныя спосабы ўтварэння *аднаслоўных* тэрмінаў: марфалагічны, лексіка-семантычны, марфалага-сінтаксічны, уласналексічны. Для *мнагаслоўных* тэрмінаў

уласціва камбінаванне кампанентаў у адпаведнасці з разнастайнымі канструкцыямі і мадэлямі, што ў лінгвістыцы трактуецца як сінтаксічны спосаб тэрмінаўтварэння.

Найбольш прадуктыўным спосабам з'яўляецца **марфалагічны**, пры якім новыя словы ўтвараюцца ў выніку спалучэння марфем. У залежнасці ад таго, пры дапамозе якіх афіксаў утвараюцца новыя словы, у марфалагічным словаўтварэнні выдзяляюцца наступныя найбольш прадуктыўныя падтыпы:

1) **суфіксальны** (словы ўтвараюцца шляхам далучэння да ўтваральнай асновы суфікса): **збежыстасць** ← *збежыст-ы*, **слаістасць** ← *слаіст-ы*, **пачкаванне** ← *пачкава-ць*, **штабеляванне** ← *штабелява-ць*, **валка** ← *вал(і)-ць*, **чакероўка** ← *чакерав(а)-ць*;

2) **нульсуфіксальны**, **ці бязафіксны** (пры ўтварэнні новых слоў выкарыстоўваюцца матэрыяльна нявыражаныя афіксы): **адвал** ← *адвал(і)-ць*, **набор** ← *набір(а)-ць*, **прывад** ← *прыводз(і)-ць*, **прышчэп** ← *прышчап(і)-ць*, **ціск** ← *ціск(а)-ць*;

3) **прыставачны**, **ці прэфіксальны** (словы ўтвараюцца шляхам далучэння да ўтваральнай асновы прыстаўкі): **судуброва** ← *дуброва*, **падпасака** ← *пасака*, **процівага** ← *вага*, **ультрафільтр** ← *фільтр*, **суперцэмент** ← *цэмент*;

4) **канфіксальны**, **ці прыставачна-суфіксальны** (словы ўтвараюцца шляхам далучэння да ўтваральнай асновы адначасова суфікса і прыстаўкі): **міжлессое** ← *лес*, **каляплоднік** ← *плод*, **суквецце** ← *квет(к)-а*;

5) **складанне** (спосаб словаўтварэння, пры якім у выніку аб'яднання дзвюх і болей асноў ці цэлых слоў або іх частак утвараецца адно слова). Складанне ў сваю чаргу падзяляецца на наступныя віды:

– **асноваскладанне** (новыя словы ўтвараюцца шляхам зліцця дзвюх ці больш асноў, у тым ліку інтэрнацыянальнага характару): **жалезабетон**, **лесастэп**, **шкловалакно**, **экахора**, **фітамаса**, **мікраклімат**;

– **складана-суфіксальны** (спалучэнне ановаскладання з суфіксацыяй, у тым ліку нулявой): **газаачыстка** ← *газ*, **ачышч(а)-ць**; **лесаніжня** ← *лес*, **піл(ава)-ць**; **травapolлe** ← *трав-а*, **пол-е**; **фондатымальнік** ← *фонд*, **трыма-ць**; **дрывакол** ← *дров-ы*, **кал(о)-ць**; **гушчынямер** ← *гушчын-я*, **мер(а)-ць**; **жывіцапрыёмнік** ← *жывіца*, **прым(а)-ць**; **шыракалісты** ← *шырок-і*, **ліст**;

– **словаскладанне**, **ці зрашчэнне** (словы зліваюцца ў адно складанае слова без змен): **вечназялёны**, **пагрузчык-штабелёр**, **насенне-самасеў**, **тэхнік-лесавод**, **парк-помнік**;

– *абрэвіяцыя* (новыя словы ўтвараюцца шляхам зліцця частак слоў, пачатковых гукаў ці літар і інш.): *лясгас* (лясная гаспадарка), *вучгас* (вучэбная гаспадарка), *МіАЛК* (машыны і апараты ляснога комплексу), *ДВП* (драўнянавалакністая пліта), *ДК* (драўляная канструкцыя).

Лексіка-семантычны спосаб тэрмінаўтварэння заключаецца ў развіцці спецыяльных значэнняў у словах нацыянальнай мовы. У аснове лексіка-семантычнага спосабу (ці *тэрміналагізацыі*) ляжыць метафара – перанос значэння ў выніку прыпадабнення па форме, функцыі, становішчы. Лексіка агульнага ўжывання ў такім выпадку набывае асаблівы моўны сэнс і новую прадметную аднесенасць. Напрыклад, *плач раслін*, *залысіны на дрэвах*, *сябловы вузел*, *стомленасць дрэва*, *пасынак* ('бакавы парастак'), *«мёртвыя» матэрыялы*.

Марфалага-сінтаксічнае словаўтварэнне – утварэнне новых слоў у выніку набывання імі значэння і граматычных катэгорый, уласцівых іншым часцінам мовы, у прыватнасці, пераход прыметнікаў і дзеяспрыметнікаў у назоўнікі (*субстантывацыя*): *арэхаплодныя*, *пакрытанасенныя*, *голанасенныя*, *аднадомныя*, *бясконца*, *крывая*, *насякомыя*, *накладная*.

Уласналексічны спосаб – запазычванне слоў з іншых моў: *каранцін*, *дрэнаж* (франц.), *ландшафт* (ням.), *гербіцыды*, *генерацыя* (лац.), *аграфітацэноз*, *антагенез* (грэч.) і інш.

Пры *сінтаксічным спосабе* ўтварэнне новых тэрмінаадзінак адбываецца шляхам спалучэння слоў у шматкампанентныя словазлучэнні. Як заўважана многімі тэрмінолагамі, шматкампанентныя тэрміны займаюць значнае месца ў любой рэальнай тэрміналогіі. Яны служаць для абазначэння новых паняццяў, якія абаяпіраюцца на тыя, што ўжо існуюць. Тэрмін-словазлучэнне абазначае больш вузкае, канкрэтнае паняцце, чым адпаведнае радавое паняцце, што абазначаецца тэрмінам-словам: *лес – шыракалісты лес, дубовы лес, водаахоўны лес, спелы лес, запаведны лес; дрэва – глебапагаршальнае дрэва, элітнае дрэва, высакараслае дрэва, сухастойнае дрэва, уліковае дрэва*.

Для замацавання тэарэтычнага матэрыялу прапануем наступныя практычныя заданні.

Заданне 1. Прачытайце тэкст. Выпішыце тэрміны.

Лесаводства – навуковая дысцыпліна, якая вывучае тэорыю, метады, спосабы і тэхналогіі захавання, паляпшэння, неспусташальнага выкарыстання і ўзнаўлення лесу і лесаразвядзення. Вучэбны курс лесаводства звычайна пачынаюць з лесазнаўства. Лесазнаўства – навуковая дысцыпліна пра прыроду лесу, яго біялогію і экалогію, заканамернасці дынамікі ў прасторы і часе. Лесазнаўства створана аўтарам

сусветна вядомай працы «Учение о лесе» Г. Ф. Марозавым, які лічыў, што веданне прыроды лесу дазваляе абгрунтаваць прынцыпы вядзення правільнай гаспадаркі. Змены саставу і стану лясоў звязаны галоўным чынам з практыкай высечак, а ўзаемаадносіны паміж дрэвамі ў працэсе ўзроставай дынамікі лягчэй зразумець і паправіць праз аналіз практыкі лясной гаспадаркі, у асноўным праз вынікі догляду лесу. Такім чынам, лесагаспадарчыя мерапрыемствы дазваляюць лепш зразумець прыроду лесу. Тэорыя лесазнаўства правяраецца практыкай лесаводства. На думку Г. Ф. Марозава, лесазнаўства з'яўляецца часткай лесаводства.

Працяглы вопыт лесаводства прывёў да разумення карыстацца наступнымі лесаводчымі прынцыпамі: максімальна магчымае задавальненне патрэбнасцей грамадства ў прадуктах і каштоўнасцях лесу; забеспячэнне ўмоў для пашыранага ўзнаўлення лясных рэсурсаў; безупыннае, неспусташальнае карыстанне лесам; арганізацыя рацыянальнага выкарыстання лясоў і нарыхтаваных лясных матэрыялаў і прадуктаў; шматмэтавы падыход да карыстання лесам (Л. М. Ражкоў, К. В. Лабоха).

Заданне 2. Раствлумачце значэнне прыведзеных тэрмінаў. Падбярыце да іх антанімічныя.

Алігатрофы, дамінантны ген, ліквідная драўніна, голанасеннае дрэва, высокапрадукцыйны дрэвастой, глебапаляпшальнае дрэва, мяккалістае дрэва, светлы лес, ацыдафіл, драбналістасць, кандэнсацыя, сіметрычны, прапарцыянальны, мантаж, цеплаўстойлівасць, зборка, камфартабельны, каркасны.

Для даведак: *бескаркасны, накрытанасеннае дрэва, глебапагаршальнае дрэва, нізкапрадукцыйны дрэвастой, мегатрофы, буйналістасць, ацыдафоб, цвёрдалістае дрэва, неліквідная драўніна, рэцэсіўны ген, выпарэнне, цёмны лес, асіметрычны, непрапарцыянальны, холадаўстойлівасць, дэмантаж, разборка, дыскамфартабельны.*

Заданне 3. Размяркуйце наступныя тэрміны па трох асноўных тыпах: а) тэрміны-словы; б) тэрміны словазлучэнні; в) тэрміны-сімвалы.

Тып лесу, ветралом, β -распад, гідраклін, абаронныя лясы, α -часціца, вегетатыўнае ўзнаўленне, уран-235, сукцэсія, крышталізацыя, сегмент, біягеацэноз, лясны подсціл, с-падобная, радыус акружнасці, вакуум-апарат, пазаяруская расліннасць, x^2 -крытэрыі, банітэт, падрост, вярба белая, суглінак-супесь, авія-драўніна, суцэльналесасечная форма лясной гаспадаркі.

Заданне 4. Запішыце па 5 лесагаспадарчых тэрмінаў-словазлучэнняў наступных мадэлей:

а) назоўнік + назоўнік у Р. скл.: *вугал кары*, ...

б) назоўнік + прыметнік: *гужавая тралёўка*, ...

в) назоўнік + назоўнік у Р. скл. + прыметнік: *землі ляснога фонду*,

...

г) назоўнік + прыметнік + прыметнік: *вялікі хваёвы лубаед*, ...

Заданне 5. Запішыце тэрміны. Раствлумачце іх значэнні. Вызначце, якім спосабам яны ўтвораны.

Пасынак, біяцэноз, Белляспаперпрам, абарот высечкі, харвестар, асіннік, смалістасць, драбналессе, натуральнае аднаўленне лесу, таксацыя, пестыцыды, пад'ёмна-транспартныя работы, распілоўка, піроліз, круглы лесаматэрыял, санітарная зона, фільтрацыя, архітэктурна-ландшафтны аб'ект, азеляненне, фітадызайн, кветкаводства, зялёнае будаўніцтва, дэндралогія, эксплуатацыя, шчыльнасць, лесапагрузчык-усюдыход, лесапрамысловасць, дэаэрыраванне, дрэва-ўзор.

Заданне 6. Перакладзіце тэрміны на беларускую мову.

Генофонд, акаружаючая среда, устойчыое развіццё, радыёволна, ультрафіялетовае ізлученне, загразненне, канцерогенныя рэчывы, аграбіацэноз, патогенныя мікраарганізмы, бактэрыафагі, абезрэжыванне аходава, среда абітання жывотнага міра, аграаехніцкая падгатоака тэрыаорыа, прыродна-кліаатыеческые условия, твёрдо-ліственныя насаждения, селекціонныа уход, мягоколіственныа мо-лодняк, проеатно-сметаая докуаентация, почвенныа субстрат, эле-аенты благоустроаа, улущенне почвенных характеристик, ландшафтное проеааированне.

Заданне 7. Знаадыце сярод прыведзеных тэрмінаў спраавечна беларускяа. Раствлумачце іх значэнні.

Агаленне, абдзір, аасілафіты, бор, грабіннік, залом, іглаца, ліста-грыз, чаранок, лесапаласа, лясіна, нарасць, неруш, парцэла, пялёстак, самасеў, сартыаенты, смалістасць, сукуленты, такалаж, такасацыя, філадэндран, шархебель, шпона.

Заданне 8. Прааналізуйце тэрміны 20-х гадоў ХХ ст. (са «Слоўніка лясных тэрмінаў» 1926 г.) з пункту гледжання іх арфаграфічнаа, лексіка-семантычнаа і марфалагічнаа спеаыфікі (у параўнанні з нормааі сучаснаа беларускаа мовы). Якія з іх не ўжываюаца ў сучаснаа тэрміналагічнаа практыаы? Да падкрэсленых тэрмінаў падбярыце сучасныя адпааведнікі.

Асыстэнт, атляс, пыталынік (анкета), безьверхааіньнікі, нарасць бярозааая, бярэзьнік, бонітэт, самапраўны паляўнічы (браканьер), сьвердзел Бірмана, выаараць, выаьрабліванье, выпалоскванье глебы

(вышчалочванне глебы), географія расьлін, гницьцё, двохзубавы караед, дэндролёгія, дуб раньні, зоолёгічны сад, памер дыямэтру, маёмасьць нярухомая, інвэнтарны сьпіс, грунтоўны рамонт (капітальны рамонт), кляса ўзросту, коопэрацыя, ксілёмэтр, кветкалісьцік (пялёстак), лесаводзтва, лісьцяны лес, лішай ісьляндзкі, матар’яльны стан, мэтод лесаўпарадкаваньня, дрэвастан двухпаверхавы, зарывісты ствол, сартымэнт, выпал вугальля, вучастак лясны, іглысты лес, цэннасьць, ясен амэрыканскі.

Праз азнаямленне з тэрэтычным матэрыялам і выкананне практычных заданьняў студэнты змогуць навучыцца арыентавацца ў сістэме навуковых паняццяў сваёй спецыяльнасці, тлумачыць тэрміны, усведамляць розніцу паміж тэрмінамі і прафэсіяналізмамі, вызначаць паходжанне і асаблівасці словаўтварэння асобных лесагаспадарчых тэрмінаў.

**METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS FOR THE STUDY
OF FORESTRY TERMINOLOGY IN THE COURSE «BELARUSIAN
LANGUAGE (PROFESSIONAL VOCABULARY)»**

O.V. Rusak

Belarusian State Technological University

Minsk, Republic Of Belarus

E-mail: rusakolga@tut.by

The article offers materials for teaching students the Belarusian special vocabulary of forestry. Theoretical information about the categories of special forestry vocabulary, its semantic groups, structural types methods of term formation is given. Tasks are offered to consolidate theoretical knowledge and develop practical skills and abilities.

Keywords: special vocabulary; terms; professionalism; nomens; one-word and multi-word terms; methods of term formation.